

Code moet Nederlandse farmaceuten ‘moreel kompas’ geven, maar bij farmadeskundigen overheerst scepsis

44 farmaceutische bedrijven in Nederland werken aan een code die het gedrag van de sector ‘intrinsiek moet veranderen’. De code moet als een ‘moreel kompas’ dienen, waarin niet alles wat wettelijk is toegestaan ook als acceptabel wordt beschouwd.

[Michiel van der Geest](#) 17 september 2018

Aarnoud Overkamp, topman van farmaceut Takeda. Beeld Freek van den Bergh

In de code leggen de leden van de brancheorganisatie Vereniging Innovatieve Geneesmiddelen (VIG) vast dat zij voortaan transparanter en maatschappelijk verantwoord te werk gaan.

[Dat zegt Aarnoud Overkamp](#), topman van farmaceut Takeda en als vicevoorzitter van de vereniging belast met het opstellen van de code, in

een interview in *de Volkskrant*. De sector ligt al jaren zwaar onder vuur van patiëntenorganisaties, het ministerie en toezichthouders vanwege peperdure medicijnen die de markt opkomen zonder dat de bedrijven duidelijk maken hoe die prijzen tot stand zijn gekomen. ‘Onethisch’, concludeerde het Zorginstituut, ‘maatschappelijk onaanvaardbaar’, schreef minister Bruins in een Kamerbrief.

Overkamp zegt die commotie te begrijpen. ‘We willen een verantwoordelijke organisatie zijn die haar maatschappelijke rol begrijpt. We moeten de discussie over betaalbaarheid aangaan.’

Critici

Deskundigen betwijfelen of een vrijwillige gedragscode als middel krachtig genoeg is. Ellen 't Hoen, patentrechtexpert en al jaren kritisch volger van de farmaceutische industrie, heeft al vele codes voorbij zien komen. ‘Het is een patroon. Zodra de sector zich in het nauw gedreven voelt, volgt er als een reactie een gedragscode. Die zijn altijd vrijwillig, gedreven uit angst en om te vermijden dat er onvrijwillige maatregelen van bovenaf worden opgelegd.’

Sigrid Attema van KWF Kankerbestrijding ziet de aankondiging van de gedragscode als ‘een goede stap’, maar vooral ‘als een erkenning dat er iets moet veranderen’. Haast is daarbij – al jaren – geboden. ‘Wij waarschuwen al sinds 2014 dat het prijs- en vergoedingssysteem kraakt en piept, dat kankerpatiënten geen toegang hebben tot de innovaties van de farmaceuten die zo belangrijk voor hen kunnen zijn.’ Belangrijkste oplossing moet zijn, zegt Attema, dat de geneesmiddelensector transparante en maatschappelijk acceptabelere prijzen gaat vragen voor hun producten. ‘Dat is de enige manier waarop patiënten zonder restricties of vertraging toegang krijgen tot voor hen geschikte middelen.’

't Hoen is het daarmee eens. 'Het enige waar ik van onder de indruk zou zijn, is als de farmaceuten inzicht geven in de kosten. Pas dan kunnen we een gesprek hebben over wat een redelijke prijs is.' Hoezeer Nederlandse farmaceuten daarin ook het voortouw zouden willen nemen, dan nog is de vraag hoeveel effect dat sorteert. 'De Nederlandse leden van de VIG zijn toch de bijkantoorjes van de grote farmabedrijven. Het is goed dat de hoofdkantoren via hun lokale vestigingen horen dat het zo niet langer door kan gaan, maar de vraag wordt uiteindelijk toch: zijn de bedrijven bereid de aandeelhouders onder de bus te gooien? En het antwoord daarop zal 'nee' zijn.'

'Ministerie moet voortouw nemen'

Het is daarom aan het ministerie om het voortouw te nemen en de farmaceutische sector tot duidelijke afspraken te dwingen, vindt zowel 't Hoen als Attema.

Behalve over de interne gedragscode praten de farmaceuten ook met het ministerie van Volksgezondheid over een covenant tussen overheid en geneesmiddelensector. Daar staan wel duidelijke voorwaarden tegenover, sprak minister Bruins laatst waarschuwend op een netwerkbijeenkomst van de farmaceuten. 'We zijn op zoek naar én-én. Innovatie om de patiënt van vandaag en morgen te dienen. Maar ook: matige prijzen waarvan helder is hoe de kosten zijn opgebouwd.'

Hoe sneller, hoe beter, want, zegt Attema: 'voor een aantal patiënten kan dat het verschil zijn tussen leven en dood.' Volgens Overkamp van de VIG voelt elke farmaceut deze verantwoordelijkheid. 'We zetten enorme stappen voorwaarts.'